

ORIGINAL ARTICLE / ORJİNAL MAKALE

“Bir sonraki dalganın sonunda ne olacağını bilemezsiniz...” : Dalgalara Karşı
Filminin Öz Aşkınlık Kuramı Çerçevesinde Analizi

“You never know what’s over the next wave...” : An Analysis of Soul Surfer movie
within the framework of Self-Transcendence Theory

 Fatma Altun ¹, Melike Ayça Ay Kaatsız ²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

² Dr. Ogr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Geliş: 24.11.2022, **Kabul:** 17.01.2024

Öz

Giriş: Pamela Reed’in Self-Transcendence (Öz Aşkınlık) kuramı, hemşirelerin hem kendilerinin hem de bakım verdikleri bireylerin potansiyellerini keşfetmelerini sağlaması bakımından önemli bir kuramdır. Kuramın ve barındırdığı temel kavramların hemşireler tarafından öğrenilmiş olması, bilgileri beceriye dönüştürerek kişisel ve mesleki yaşamlarına kuramı entegre edebilmeleri için gereklidir. Filmler, soyut kavramların somutlaştırılarak öğretilmesinde yararlı bir öğretim aracıdır.

Amaç: Çalışmanın amacı, Öz Aşkınlık kuramı ve temel kavramları çerçevesinde Soul Surfer (Dalgalara Karşı) filmini analiz etmek ve bu yolla kuramın daha iyi özümsemesini sağlayacak somut bir öğrenme materyali olarak değerlendirilmesini sağlamaktır.

Yöntem: Bu çalışmada, Dalgalara Karşı filmi nitel analiz yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Film toplamda üç kez izlenmiş, kuramın temel kavramlarını içeren sahneler not alınmış, analiz için öğretici çıkarımlar yapılarak veriler oluşturulmuştur. Verilerin raporlanması COREQ doğrultusunda yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmada, Dalgalara Karşı filminde öz aşkınlık kuramının temel kavramlarını açıklamaya uygun olabileceği düşünülen 9 sahne bulunmuştur; 2 sahne savunmasızlık, 5 sahne öz aşkınlık, 2 sahne ise iyilik hali kavramları ile ilişkilendirilmiştir. Kavramların daha rahat somutlaştırılabilmesi amacıyla sahnelerde yer alan diyaloglara da başlıklar altında yer verilmiştir.

Sonuç: Öz Aşkınlık kuramının hemşirelere, hemşirelik öğrencilerine hastalarına bakım verirken yol gösterici, eğitici bir rehber olabileceği, Dalgalara Karşı filminin ise kuramı anlamlandırmada yeterince öge barındırdığı düşünülmüştür. Bu bağlamda, filmin kuramın ve temel kavramlarının hemşireler tarafından benimsenmesinde yararlı bir materyal olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Film, Hemşirelik Kuramı, Nitel Araştırma

Sorumlu Yazar: Fatma ALTUN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. **Email:** fatmaaltun2803@gmail.com, **Telefon:** +90 534 476 16 65.

Nasıl Atıf Yapılmalı: Altun F, Kaatsız MAA. “Bir sonraki dalganın sonunda ne olacağını bilemezsiniz...” : Dalgalara Karşı Filminin Öz Aşkınlık Kuramı Çerçevesinde Analizi. Etkili Hemşirelik Dergisi. 2024;17(2): 243-255.

Journal of Nursing Effect published by Cetus Publishing.

Journal of Nursing Effect 2024 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

Abstract

Background: Pamela Reed's theory of Self-Transcendence is important as it enables nurses to discover their own potential and the potential of the individuals they care for. Learning the theory by nurses is necessary for them to integrate the theory into their personal and professional lives by transforming knowledge into skills. Movies are a useful teaching tool in teaching abstract concepts by concretizing.

Objectives: The study aims to analyze the movie *Soul Surfer* within the framework of the theory of Self-Transcendence and its basic concepts, and thus to evaluate it as a concrete learning material that will enable better assimilation of the theory.

Methods: The film analyzed with the document analysis method, which is one of the qualitative analysis methods. It watched three times in total, the scenes containing the basic concepts of the theory were noted, and the data were created by making instructive inferences for analysis. Reporting of data was done by COREQ.

Results: 9 scenes are thought to be suitable for explaining the basic concepts of the theory; 2 scenes were associated with the concepts of vulnerability, 5 scenes with self-transcendence, and 2 scenes with well-being. In order to embody the concepts more easily, the dialogues in the scenes are also included under the headings.

Conclusion: It was thought that the theory of Self-Transcendence could be a guide for nurses and nursing students, and the movie *Soul Surfer* had enough elements to make sense of the theory. The movie can be a useful material for the adoption of the theory by nurses.

Keywords: Movie, Nursing Theory, Qualitative Research

GİRİŞ

Kuramlar kanıtlara dayanan, gözlemler ile elde edilen verilere, bir bakış açısı getiren, bu verileri geliştirip dönüştürebilen, bilimsel araştırmalara sorular üretmeye yarayan önermelerdir (Taşkın, 2006; Koç, Keskin-Kızıltepe, Çınarlı ve Şener, 2017). Hemşirelere mesleki kaliteyi artırmada, hastalara en iyi bakımı sunmada ve uygun girişimleri seçmede yol gösterirler. Kuramlar, yalnızca bireylerin sağlık düzeyini yükselten klinik bakımın geliştirilmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda araştırma sonuçlarını özetlemeye, yeni ve öncelikli araştırma konularını belirlemeye de rehberlik eder (Koç vd., 2017). Ayrıca kuramlar, hemşire araştırmacılar tarafından araştırma problemini kavramsallaştırmak ve önermelerin doğruluğunu araştırmak için de kullanılır (Wu ve Volker, 2009).

Güncel hemşirelik kuramlarından biri de 1991'de Pamela Reed tarafından geliştirilen Self Transedence (Öz Aşkılık Kuramı) kuramıdır. Reed (2015), kuramı, iki temel felsefeye dayandırmaktadır. Birincisi, insanların doğası gereği devamlı bir değişim içinde olduğu ve yaşam boyu iyileşme, duygusal olarak büyüme ve refah için içsel bir potansiyele sahip olduğudur. İkincisi ise, açık sistemler olarak insanların kendi gerçekliklerini tanımlamak ve bir kimlik ve güvenlik duygusu sağlamak için "açıklıklarına" kavramsal sınırlar koymalarıdır. Bu varsayım, yaşam boyu gelişim psikolojisinin, gelişim boyunca benliğin oluşumu ve farklılaşması hakkındaki fikirlerine dayanmaktadır. Kuramın odak noktası, refahı artırmak, desteklemek amacıyla öz-aşkılık sürecini kolaylaştırmaktır (Reed, 2015). Öz aşkılık, Pamela Reed tarafından depresif hastalık ve iyilik halini de

içine alan zihinsel sağlıkla ilgili gelişimsel bir kavram olarak tanımlanmıştır (Ellermann ve Reed, 2001). Bu tanıma göre öz aşkınlık kavramı, önemli yaşam olayları sırasında ortaya çıkan temel bir gelişim sürecidir. Kuram, insanların yaşamı tehdit eden bir hastalıkla karşı karşıya kaldıklarında ya da kırılabilirlik veya ölümlülük farkındalığını artıran, sağlıkla ilgili değişiklikler yaşadıklarında öz-aşkınlık kapasitelerinin harekete geçtiğini öne sürmektedir (Reed, 2015). Reed (2015)'e göre öz aşkınlığın artması iyilik halini (refahı) teşvik ederek kişinin öz sınırlarını aşmasına yardımcı olabilecektir. Ellermann ve Reed (2001)' e göre öz aşkınlık bireylerin kendi olağan sınırlarını aşan bir bakış açısı elde etmek için içsel, kişilerarası, kişiyötesi ve zamansal olarak kendi sınırlılıklarını genişletme kapasitesini ifade eder. Birey öz aşkınlıkla dışa doğru (diğerlerine ve çevreye doğru), içe doğru (kişinin kendi inançları, değerleri ve hayalleri hakkında daha fazla farkındalığa doğru), kişiyötesi (sıradan ve gözlemlenebilir dünyanın ötesindeki boyutlarla ilişki kurmaya doğru) ve zamansal (geçmiş ve geleceğin göreceli şimdikiyi geliştirecek şekilde bütünleşmesine doğru) bir dalgalanma yaşar (Reed, 2010). Reed öz aşkınlık kavramını başlangıçta, yaşam sonu sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalanlar arasında ruh sağlığının ve iyi olma durumunun ayrılmaz bütünselliği bilgisinden oluşturmuştur (Ellerman ve Reed, 2001; Ocakçı, 2013). Kuram bilimsel bilgilerin ışığında geliştirilmiş ve bu süreçte, üç kaynaktan beslenmiştir (Reed, 2010). Birinci kaynak, insanın gelişiminde bireylerle sistem arasında bir uyumun olduğu ve gelişimin yalnızca ergenlik döneminde değil tüm yaşam dönemlerinde de var olduğu inancına dayanır. İkinci kaynak, Martha Rogers'ın bütünlük ilkesine dayanır; sistem ve birey arasındaki farklara vurgu yaparak kişi ve çevre arasındaki dengesizliğin gelişimi tetiklediğini betimler. Üçüncü kaynak

ise, tüm kuramlarda olduğu gibi, sürekli değişimi ve gelişimi sağlayan, klinik deneyimlere ve araştırma sonuçlarına dayanan kanıtlardır (Reed, 2010; Ocakçı, 2013). Kuramın temel kavramları da üç tanedir; incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali (refah). Reed incinebilirliği kişinin kendi ölümlülüğünün farkında olması olarak tanımlar ve bu farkındalığın yaşamı tehdit eden veya derin kayıpları içeren yaşam olayları ile artabileceğini belirtir (Reed, 2010). Öz aşkınlık kavramı, yukarıda açıklandığı üzere, kişi içi, kişilerarası, kişiyötesi ve zamansal bir dalgalanma yaşayarak bütünleştirilmesini kapsayan çok boyutlu bir genişlemedir (Reed, 2010; Ocakçı, 2013). İyilik hali (refah) kavramı ise, Reed tarafından zihinsel sağlıkla ilişkilendirilerek kişinin kendi kriterlerine uygun olarak bütünlük ve iyilik içinde sağlıklı hissetmesi olarak tanımlanmıştır (Reed, 2010). Kublay ve Hallaç (2022)'ye göre öz aşkınlık incinebilirlik ile refah arasındaki ilişkiye aracılık etmekte ve bireysel ve çevresel faktörler, incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali (refah) arasındaki ilişki dinamiğinin yönlendiricileri olarak işlev yapmaktadır. Pamela Reed'in Öz Aşkınlık kuramı özellikle gelişimsel olgunlaşma ile ilgilenen hemşirelerin ilgisini çekmektedir (Ocakçı, 2013). Bireyler sınırlarını sağlıklı yollarla genişletme kapasitesine sahiptir, ancak ciddi hastalık veya sağlıkla ilgili diğer yaşam krizlerinde, hemşireler bu kendini aşma sürecini kolaylaştırmada insanlara yardımcı olabilir (Coward, 2014; Reed, 2015). Gerek hemşirelerin profesyonel hayatlarında bireyleri anlamaları, kaliteli bakım ile bireylerin gelişim potansiyellerini ortaya çıkarmaları, gerekse hemşirelik öğrencilerinin öz aşkınlık olgusunu anlamlandırarak profesyonel ve kişisel yaşamlarına entegre etmelerine yardımcı olması bakımından Pamela Reed'in Öz Aşkınlık Kuramının yol gösterici bir rehber olabileceği düşünülmektedir.

Hemşirelik eğitiminde öz aşkınlık gibi olguların öğretilmesi ve bu tür kavramların profesyonel ve kişisel yaşamlara entegrasyonu, teori ile pratiğin birleşmesiyle gerçekleşebilir. Hemşire öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde alışlageldik geleneksel yöntemlerin yanı sıra özellikle son zamanlarda artan biçimde farklı, etkili yöntemlerin tercih edildiği görülmektedir. Bu yöntemlerden biri de filmlerdir. Filmler ilk kez 1907 yılında eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır (Yakar, 2013). Wegner ve Lawton (1978)'e göre film, öğrenmeyi, düşünce ve bilgiyi iletmeyi kolaylaştıran veya dünyayı olağan haliyle yansıtan etkili araçlardır. Ayrıca filmler sağladığı görseller aracılığıyla bir kavramın öğrenciler tarafından daha iyi özümsemesine ve verilen bilgilerin hafızaya işlenmesine yardım etmektedir. Literatürde filmlerin hemşirelik eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla kullanıldığı çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Terzioğlu vd., 2017; Yankulovska, 2016). Terzioğlu, Eskiuyurt ve Özkan (2017) tarafından yapılan bir çalışmada psikiyatri hemşireliği dersini alan öğrencilerin, terapötik ortam algıları, terapötik ortamlarla ilgili bilgi düzeyleri ve öğrencilerin farkındalıkları "Guguk Kuşu" filmi izletilerek incelenmiştir. Öğrencilerden film izlerken notlar almaları istenmiş ve film bittikten sonra tartışılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun "terapötik ortamın uygunluğunu değerlendirme" becerilerinin geliştiği belirlenmiştir (Terzioğlu vd., 2017). Yankulovska (2016)'ın 92 hemşirelik ve ebelik öğrencileriyle yaptığı başka bir çalışmada sağlık yönetimi ve biyoetik öğretiminde filmlerin kullanılmasının sağladığı yararlar araştırılmıştır. Çalışmada öğrencilere iki film izletilmiş, ilk filmde öğrencilerin etik ikilem ve etik kavramını ayırt etmesi, ikinci filmde ise ölüm kavramına odaklanmaları sağlanmıştır (Yankulovska,

2016). Her bir film için ayrı iki anketin düzenlendiği çalışmanın sonunda, öğrencilerin biyoetik konularını görsel örnekler aracılığıyla somutlaştırdığı ve filmlerin konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olduğu belirlenmiştir (Yankulovska, 2016).

Literatürde yer alan örnek çalışmaların da desteklediği üzere, öğrencilere hemşirelik kuramları yalnızca salt bilgi olarak verildiğinde bunları anlamlandırmaları zor olabilmektedir (Terzioğlu vd., 2017; Yankulovska, 2016). Bu nedenle hemşirelik kuramlarını, öğrencilerin tam olarak benimsenmesi, kuramın öğrenciler için somutluk kazanması için kuramlarla ilgisi olduğu düşünülen filmler bir öğretim aracı olarak seçilebilir. Sağlayacağı katkılar dolayısıyla, bu çalışmada *Soul Surfer* (Dalgalara Karşı) filmi Pamela Reed' in Öz Aşkınlık kuramı çerçevesinde analiz edilecektir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, Öz Aşkınlık kuramı ve temel kavramları çerçevesinde *Soul Surfer* (Dalgalara Karşı) filmi analiz etmek ve bu yolla kuramın daha iyi özümsemesini sağlayacak somut bir öğrenme materyali olarak değerlendirilmesini sağlamaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Dalgalara Karşı filminin Öz Aşkınlık kuramı çerçevesinde analiz edileceği bu çalışmada, nitel bir analiz yöntemi olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi yazılı belgeler, basılı veya elektronik materyaller kullanılarak belgelerin ve tüm kaynakların incelendiği bir analiz yöntemidir (Kiral, 2020). Bu analiz yöntemiyle araştırma yapılacak alanla ilgili görüşme ve gözlem yapılmasına ihtiyaç duyulmadan ilgili belge, ses kaydı, videolar, fotoğraflar, arşiv dosyaları ve kitaplar incelenir; böylelikle de araştırmacıya zaman

tasarrufu sağlanarak pek çok bilgi elde edilir (Karataş, 2015). Doküman analizi, araştırma verilerini sınıflamaya yardımcı olması ve verileri çeşitlendirerek araştırmacıya araştırmasının güvenilirliğini kanıtlama konusunda yarar sağlaması bakımından kullanışlı bir yöntemdir (Karataş, 2015). Aynı zamanda diğer araştırma yöntemlerine kıyasla verilerin hali hazırda toplanmış olması nedeniyle daha ekonomiktir; bir araştırma sorusuna yeteri kadar cevap sağlayamaması ve belgelere ulaşmadaki kısıtlılıkları ise yöntemin sınırlı olduğu tek alandır (Koyuncu, Şata, Karakaya, 2018). Bahsi geçen faydaları nedeniyle bu çalışmada doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman analizi farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde aşamalandırılmaktadır. Bu çalışmada Sharan B.Merriam tarafından aşamalandırılan yöntem kullanılmıştır. Merriam doküman analizini 4 aşama olarak belirlemiştir (Merriam, 2013). Birinci aşama doküman bulma aşamasıdır; araştırılan konu ile ilgili ne tür dokümanların bulunacağı, bunların nerelerden temin edileceği belirlenir ve ilgili kaynaklardan dokümanlar bulunur. İkinci aşama, bulunan dokümanların kaynağının ilk, orijinal kaynak olup olmadığının belirlendiği, dokümanların orijinalliğini kontrol etme aşamasıdır. Üçüncü aşama dokümanların çözümlendiği, yazılı olan dokümanların ilk kaynaklarının alındığı, uygun kategorilerin oluşturulduğu, kodlama ve kataloglama konusunda bir sistematüğün geliştirildiği aşamadır. Dördüncü ve son aşama ise toplanan verilerin içeriğinin analiz edildiği aşamadır; bu aşamada dokümanlardan konuyu destekleyen/desteklemeyen veriler çekilir ve alternatif çıkarımlar yapılarak veri analizi (içerik analizi yapma) gerçekleştirilir (Sak, Sak-Şahin, Şendil ve Nas, 2021). Literatürde, doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilen film analizi çalışmaları bulunmaktadır (Ateş vd., 2021;

Karakuş, 2016). Örneğin, Ateş, Saltalı ve Asit (2021) tarafından yapılan bir çalışmada okul öncesi çocuklara hitap eden Pisi adlı çizgi film içerdiği değerler açısından doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Başka bir çalışmada, çizgi filmlerin kullanılmasının kültürel mirasın aktarımına katkı sağlayıp sağlayamayacağını tespit edilmesi amacıyla Maysa ve Bulut çizgi filmi doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir (Karakuş, 2016). Film analizinde, elde edilen verilerin kolay yorumlanması ve analizinin kolay yapılabilmesi için verilerin kategorize edilip kodlanmasının yararlı olacağı belirtilmektedir (Sak vd., 2021). Örnek çalışmalar ve literatür bilgisi ışığında, bu çalışmada Dalgalara Karşı filmi doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırmanın Evreni/Örneklemi

Orijinal adı “Soul Surfer” olan ve Türkçe’ye “Dalgalara Karşı” olarak çevrilen film profesyonel sörfçü Bethany Hamilton’ın zorluklarla mücadelede bir azim örneği olan yaşam hikâyesini konu almaktadır. 2011 yılında Sean McNamara tarafından yönetilen 106 dakikalık, biyografi dram ve spor türünde olan filmin senaristleri Sean McNamara, Michael Berk, Douglas Schwartz, Bethany Hamilton, Deborah Schwartz’dır. Film hayata pozitif bakan, gelecek vaat eden, adeta suyun içinde büyümüş olan sörfçü bir genç kızın, Bethany’nin, sörf yaparken uğradığı köpek balığı saldırısı sonrası tek kolunu kaybetmesiyle tepetaklak olan hayatını konu edinmektedir. Bethany’nin kazadan sonra meydana gelen değişimler sonucu yaşadığı gündelik sorunların üstesinden gelmekle kalmayıp, tekrardan sörf yapmaya dönmek için sürekli gayret gösterdiği film, Kendini Aşma kuramının temel kavramlarını açıklamak üzere yeterli sayıda görsel ve işitsel materyaller barındırması ve kuramı somutlaştırmada öğretici

örnekler içermesi nedenleriyle tercih edilmiştir. Bu bağlamda film, kuramın temel kavramları olan incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali (refah) kavramları kapsamında incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları-Geçerlik ve güvenilirlik bilgileri

Yukarıda da belirtildiği üzere, dokümanın (filmin) analizi Merriam'ın 4 aşamalı modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Merriam, 2013). İlk basamak olan doküman bulma aşamasında, veri kaynağı olarak filmin kendisi ile daha önce filmle ilgili yapılan araştırmalar (Rahmatin, Candraningrum ve Nugroho, 2013; Indiani, 2015) kullanılmıştır. İkinci basamakta, dokümanın orjinalliğinin kontrolü açık erişimin sağlandığı internet sitesi üzerinden yapılmıştır. Üçüncü aşamada film, Öz Aşkınlık kuramına bir örnek teşkil edip etmeyeceğinin belirlenmesi amacıyla ikinci yazar tarafından bir kez izlenmiş ve kuramın kavramsal çerçevesini açıklamaya uygun bulunmuştur. Merriam (2013) bu aşamada kodlama ve kataloglama sistematigi geliştirilmesini önerdiğinden, tümdengelim yöntemi ile kuramın temel kavramları olan incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali temel kategoriler olarak belirlenmiştir. Filmin sahneleri bu doğrultuda ilk yazar tarafından toplamda iki kez izlenerek kategorilerle ilgili olduğu düşünülen sahneler ve sahne içinde yer alan diyaloglar toplamda 4 sayfada not alınmıştır. Üçüncü aşamanın sonunda, yazarlar bir araya gelerek belirlenen sahnelerin ve bu sahnelerin ait olduğu düşünülen kategorilerin uygunluğunu tartışmıştır. Dolayısıyla, önceden belirli olan kategorilere uygun olduğu düşünülen sahnelerin kodlanması işlemi ilk yazar tarafından yapılmış; ikinci yazar tarafından değerlendirmeye alınarak doğrulanmıştır. Dördüncü ve son aşamada, film her iki yazar tarafından izlenerek kuramın temel kavramları ile filmdeki sahneler ilişkilendirilmiş

ve son değerlendirme yapılarak öğretici çıkarımlar elde edilmiştir. Bu aşamada, verilerin güvenilirliğini artırmak için psikiyatri hemşireliği alanında uzman iki kişiden görüş alınmış, kodlama ve kategorileme işlemleri uygun bulunduğu ek bir değişiklik yapılmamıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu makale, tr dizin tarafından öngörülen “etik kurul onayı” gerektirmemektedir.

BULGULAR

Bu bölümde Dalgalara Karşı filminin ana karakteri olan Bethany'nin yaşam mücadelesi, Öz Aşkınlık kuramının temel kavramları olan incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali kapsamında incelenmiştir. Bu üç temel kavram alt başlıklar olarak verilmiş, filmde yer alan örnek sahneler ve diyaloglar ise başlıklar altında betimlenmiştir. Temel kavramların hangi örnek sahnelerle ve diyaloglarla somutlaştırılabileceğini içeren özet tablo aşağıda yer almaktadır (bkz. Tablo 1).

İncinebilirlik

Pamela Reed tarafından kişinin kendi ölümlülüğünün farkında olması (Reed, 2010) olarak tanımlanan incinebilirlik kavramının, filmde Bethany'nin köpek balığı tarafından öldürülebileceğini fark etmesi ile anlam bulmuştur. Bethany saldırıya uğramış; korku ve şaşkınlık içindedir. Aile dostları Holt ile yaptığı diyalogda, yaşadığı durumun Reed'in tanımında olduğu gibi ölebileceğini fark etmesi olarak incinebilirliğe örnek teşkil etmektedir.

Kavrama ilişkin bir diğer somut örnek, Bethany'nin ulusal şampiyonada çok iyi bir performans sergilediği ancak süresi bittikten sonraki performansı dikkate alınmadığı için yarışmayı beşinci olarak tamamladığı sahnedir. Yarışmadan sonra gazete muhabirlerine verdiği demeçte yaşadığı olayı değiştiremeyeceğini belirterek incinebilirliğine işaret etmektedir.

Tablo 1. Dalgalara Karşı Filminin Öz Aşkınlık Kuramının Temel Kavramları Çerçevesinde Analizi

Kavram	Örnek sahne	Örnek diyalog
İncinebilirlik	Hastaneye götürülme (24:46)	Holt: <i>Tamam ambulans yoldaymış tamam mı?</i> Bethany: <i>Annemi istiyorum.</i>
	Ulusal şampiyona sonrası gazetecilere verilen demeç (1:38:49)	Muhabir: <i>Bethany o güne geri dönebilseydin ve (o gün) sörf yapmamış olsaydın (bugün) başarabilir miydin?</i> Bethany: <i>Başıma gelenleri değiştiremezdim.</i>
Öz Aşkınlık	Ameliyattan sonra uyanma (29:54)	Bethany: <i>Baba lütfen ağlama. Ben iyi olacağım.</i> Baba: <i>Biliyorum.</i>
	Tayland'da küçük kız çocuğuna sörf öğretme (1:18:10)	Bethany: <i>Tanrının işine akıl sır ermez derler. Bana kalırsa yetersiz bir ifade. Bir çocuğa sörf öğretmenin, bana dünyada sörfte daha önemli şeylerin olduğunu öğretebileceğini kim akıl edebilirdi ki?</i>
	Babayla diyalog (1:19:45)	Bethany: <i>Sanırım yarışmak istiyorum.</i> Babası: <i>Emin misin? Zorunlu değil.</i> Bethany: <i>Çivi çivi söker.</i>
	Ulusal şampiyona sonrası gazetecilere verilen demeç (1:38:49)	Muhabir: <i>Bethany o güne geri dönebilseydin ve (o gün) sörf yapmamış olsaydın (bugün) başarabilir miydin?</i> Bethany: <i>İki kolum olsaydı bu kadar çok insanla kucaklaşamazdım.</i>
	Ulusal şampiyona sonrası içses (1:39:20)	Bethany: <i>Sörf için doğmuşum. Her sabah şafak sökünce uyanmamın sebebi bu. Belimdeki kızarıklıklara, kaya kesiklerine, erkeksi gösteren kaslara katlanmamın sebebi bu. Ve öğrendim ki hayat tıpkı sörf gibi. Etki noktasında kısıldığımızda, derhal yüzeye çıkmak zorundasınızdır. Çünkü bir sonraki dalganın sonunda ne olacağını bilemezsiniz. Ve inanıyorsanız size hiç bir şey engel olamaz.</i>
İyilik Hali	Anneye diyalog (57:01)	Anne: <i>Ben küçükken evimizde bu heykel vardı. Bir zamanlar ailemin gittiği müzeden bir kopyası. Şu ana kadar aklıma bile gelmemişti.</i> Bethany: <i>Venüs heykeli.</i> Anne: <i>Yüzyıllardır dünyanın her yerinde güzellik abidesi olarak kabul edildi. Senden bir kol daha eksik.</i> Bethany: <i>Evet ama ben sörf yapabiliyorum</i>
	Ulusal şampiyona sonrası gazetecilere verilen demeç (1:38:49)	Muhabir: <i>Bethany o güne geri dönebilseydin ve (o gün) sörf yapmamış olsaydın (bugün) başarabilir miydin?</i> Bethany: <i>İki kolum olsaydı bu kadar çok insanla kucaklaşamazdım.</i>

Öz aşkınlık

Reed öz aşkınlık kavramını, kişinin benliğinin sınırlarının farkındalığı ile kendisine, dış çevresine ve şimdiki zamana uyum sağlaması olarak tanımlamaktadır (Ocakçı, 2013). Filmde öz aşkınlık kavramına örnek olabilecek sahneler bulunmaktadır. Öz aşkınlık kavramının içe doğru olan boyutu kişinin kendi inançları, değerleri ve hayalleri hakkında daha fazla farkındalığının

artması olarak tanımlanmaktadır (Reed, 2010). Bethany ameliyattan sonra uyanıp babasıyla konuştuğu sahnede kendi benliğine doğru bir farkındalık yaşamaktadır.

Geçirdiği kazadan sonra tekrar sörf yapabilmek için büyük bir gayret gösteren Bethany, kazadan sonra katıldığı ilk yarışmada başarılı olamamış ve umutsuzluğa kapılarak sörf yapmayı bırakmıştır. Gönüllü bir ekip ile Tayland'da gerçekleşen

tsunami felaketinden etkilenen insanlara yardım etmek için Phuket'e gitmiştir. Orada yardıma ihtiyacı olan kazazedelere pansuman yapmış, yemek ve su dağıtmıştır; ayrıca orada ailesini kaybeden, hiç kimseyle konuşmayan bir kız çocuğuna sörf yapmayı öğretmiş ve o çocuğun yeniden gülümsemesini sağlamıştır. Bu sahnede Bethany'nin içinden geçirdiği düşüncelerin öz aşkınlık kavramının içe doğru olan farkındalığıyla ilgili olduğu görülmektedir.

Eve döndüğünde Taylandlı çocuklardan gelen ve sörfte devam etmesi için destek veren onlarca mektupla karşılaşması sonrası Bethany'nin başta kendisi sonra ona destek olan çocuklar için tekrar sörf yapmaya başlaması ve babasıyla olan diyalogu yine öz aşkınlık kavramının içe doğru olan boyutuyla ilişkilendirilmiştir. Bu sahnede Bethany'nin, kendine olan inancına yönelik farkındalığının arttığını ve bu sayede yeniden sörf yapmak istediğini belirttiği görülmektedir.

Öz aşkınlık kavramına ilişkin seçilen son üç sahne ulusal şampiyona sahneleridir. Bethany'nin son performansının değerlendirilmeyeceğinin açıklandığı sahnede babası ile olan diyalogunda öz aşkınlık kavramının içe doğru olan boyutuyla ilgili olarak Bethany'nin kendi değerleri ve hayalleri hakkında farkındalığının artmış olduğu görülmektedir. Ulusal şampiyona sonrası gazetecilere verilen demeç sırasında Bethany "iki kolum olsaydı bu kadar insanla kucaklaşamazdım" ifadesinde bulunuyor. Bu ifadeyle tek kolu olmasını bir dezavantaj olarak görmenin aksine bir fırsat olarak görmektedir. Bu da öz aşkınlık kavramının içe doğru olan boyutuyla örtüşmektedir. Öte yandan, Bethany yarışmada derece yapamamış ancak çok iyi bir performans sergilemiş ve adeta zincirlerini kırmıştır. Yaşadığı felakete rağmen ayağa kalkmayı başarmış ve olaydan sonraki en iyi performansını sergilemiştir. Bethany'nin artık

amacına ulaşarak adeta "ben de varım" dediği ve çok mutlu olduğu bu sahnenin öz aşkınlık kavramının içe doğru ve dışa doğru olan boyutları ile ilgili olduğu görülmektedir.

İyilik hali

İyilik hali kavramı Öz Aşkınlık kuramında bireyin kendini sağlıklı ve bir bütün olarak hissetmesi olarak tanımlanmaktadır (Ocakçı, 2013). Bethany inançlı ve yardımsever bir insandır. Yaşadığı talihsiz kazadan sonra tek kolunu kaybetmesine rağmen yapabildiklerinin farkındadır. Annesiyle bilgisayarda Venüs heykeline baktıkları sahnede aralarında geçen diyalogda kendini tam ve sağlıklı olarak hissettiğine ilişkin mesaj vermesinin iyilik hali kavramına örnek olabileceği görülmüştür. Ulusal şampiyona sonrası muhabirlerle arasında geçen diyalog da iyilik hali kavramına örnek teşkil etmektedir.

TARTIŞMA

Pamela Reed'in Öz Aşkınlık kuramının görsel bir materyal aracılığıyla somutlaştırılarak hemşirelere ve hemşirelik öğrencilerine eğitici bir materyal sağlanmasının amaçlandığı bu çalışmada Dalgalara Karşı filmi analiz edilmiştir. Filmin, kuramın temel kavramları olan incinebilirlik, öz aşkınlık ve iyilik hali kavramlarına ilişkin sahneler içerdiği, özellikle öz aşkınlık boyutuna ilişkin çok sayıda örnekler barındırdığı saptanmıştır. Bulgular kısmında ayrıntılı olarak verilen örnek sahneler, bu kısımda literatür bilgisi ışığında tartışılarak yorumlanacaktır.

Literatürde pek çok incinebilirlik tanımı bulunmaktadır. Bu tanımların çoğunun, göreceli risk ve hastalık, yaralanma veya ölüme karşı duyarlılık kavramları çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir (Runquist ve Reed, 2007). Bu çalışmada Reed tarafından kişinin kendi

ölümlülüğünün farkında olması olarak tanımlanan incinebilirlik kavramının *Dalgalara Karşı* filminde somut bir örneği görülebilmektedir. İnsanın hayatındaki deneyimler, özellikle yaşamı tehdit eden veya derin kayıp içeren sağlıkla ilgili olaylar, bu farkındalığı artırabilir (Reed, 2010). Bethany'nin köpek balığı karşısında çaresiz kalması ve ölümün her an yanı başında olduğunu düşünmesi Reed'in tanımladığı incinebilirliğe örnek teşkil etmektedir. Kavrama örnek olarak seçilen sahnede, Bethany'nin yaşadığı olayın korkusuyla ne yapacağını bilemediği, çaresizlik içinde tıpkı küçük bir çocuk gibi annesini istediği görülmektedir. Bu durumun incinebilirliğini fark etmesinden kaynaklandığı düşünülmüştür. Diğer örnek sahnede gazetecilere verdiği demeçte başına gelenleri değiştiremeyeceğini belirtmesi incinebilirliğinin farkında olması adına önemlidir. Reed'in kuramında kişinin ölümlülük duygusunu yükselten olayların, kişinin iç benliğini ezmedikleri takdirde benliğin gelişmesinin tetikleyebileceği ve kişinin yaşamına enerji katabileceği belirtilmektedir (Reed, 2010). İncinebilirliğinin farkında olan birey kendini aşarak nihai olarak iyilik haline ulaşacaktır. Kişilerin incinebilirliğinin vurgulandığı, evsiz yetişkinlerde öz aşkınlık ve iyi olma halinin incelendiği bir çalışmada evsizlerin savunmasız gruplar olduğu; zorlu yaşam koşulları ve ciddi bir hastalık durumunda kişilerin incinebilirliğinin farkında olarak öz aşkınlık ve iyilik halinin gerçekleştiği belirtilmiştir (Runquist ve Reed, 2007). Kim, Hayward ve Reed (2014) tarafından yapılan bir başka çalışmada yaşlı yetişkinlerde sevilen birinin kaybı, kronik hastalık ve yaşam sonu zorlukları deneyimlerine karşı yaşanan incinebilirliğin, yaşlı bireylerde depresyonu önlemek ve yaşama yeniden anlam bulmak için öz aşkınlığa götürebileceği belirtilmektedir. Öz Aşkınlık kavramının kültürlerarası uyarlamasının ve geçerliliğinin incelendiği bir başka çalışmada

ise incinebilirlik diğer iki çalışmada da olduğu gibi öz aşkınlık ve sonuç olarak da kişinin iyilik haline neden olan bir durum olarak tanımlanmaktadır (Pena-Gayo, González-Chordá, Cervera-Gasch ve Mena-Tudela, 2018). Literatürde yer alan Reed'in kuramını destekleyici kanıtlarda da belirtildiği üzere incinebilirlik, kişilerin hayatın zorlukları, özellikle de zorlu hastalık deneyimi ve ölüm karşısında yaşadığı durum ve öz aşkınlık ve sonuç olarak iyilik haline ulaşmak için bir koşul olarak tanımlanmaktadır. Filmde yer alan yukarıdaki örnek sahneler de bu bilgiye ilişkin somut örnekler barındırmaktadır.

Kuramın ikinci kavramı olan öz aşkınlık, Reed (2008) tarafından kişinin sınırlarını içsel, kişilerarası, kişiötesi ve zamansal olarak genişletme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Reed öz aşkınlığın çevrenin farkında olma ve yaşama daha geniş açıdan bakabilme durumu olduğunu belirtmektedir (Reed, 2008). Öz aşkınlık, kişinin kaybını bir büyüme veya iyileşme deneyimine dönüştürmede yardımcı olan ve kişiyi iyilik haline ulaştıran bir kaynak olabilmektedir (Reed, 2010). Filmde Bethany'nin ciddi bir kayıp yaşadığı, kolunu kaybettiği ancak bu durumu bir iyileşme/büyüme deneyimine dönüştürdüğü görülmektedir. Bu süreçte karakter başka yönlerini de keşfetmiştir; gereken mücadeleyi göstermenin elde edilen başarı kriterlerinden daha önemli olduğunun farkına vararak insanlara yardım etmenin de en az sörf kadar kendine haz verdiğini görmüştür. Bu süreç Bethany'ye kendi sınırlılıklarını farketirmiş, yaşadığı zorluk karşısında pes etmeden mücadele edip öz aşkınlığa ulaşmasını sağlamıştır. Reed (2010)'e göre öz aşkınlık, kişinin kendi benliği ve dünya hakkındaki kısıtlı ve dolaysız görüşlerini genişletmek için sınırlarını esnetmeyi sağlamaktadır. Reed'in tanımında olduğu gibi Bethany içsel olarak kendi yetersizlik duygularını aşmış ve hayata bakışını

değiştirmiştir. Reed kuramında, benliğin içinde daha derinlere ulaşmak ve başkalarına, doğaya, kişinin inandığı tanrıya veya yaşamda anlam ve bağlılık duygusu elde etmek için benlik sınırını ayarlamamanın diğer yollarına ulaşmak amacıyla maneviyat uygulamalarına dikkat çekmektedir (Reed, 2010). Filmde Bethany hayata yeniden tutunma sürecinde yardıma ihtiyacı olan kişilere yardım etmiş, bu yardım etme duygusuyla manevi olarak bir doyum yaşamış ve bu sayede kendi benliğinin derinlerine ve yaşamında anlam duygusuna ulaşabilme şansı yakalamıştır. Öz aşkınlık için bir kişiyi kendinden, diğerlerinden ve çevresinden ayırmak yerine birbirine bağlayarak aile ve arkadaşlarla bağlantı kurmanın ve sosyal desteğe sahip olmanın değeri önemli görülmektedir (Reed, 2010). Filmde Bethany yaşadığı olay sırasında ve sonrasında ailesinin ve arkadaşlarının çok büyük desteğini görmüş ve bu da onun iyileşme sürecine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Runquist ve Reed (2007)'in belirttiğine göre, kişilerin iyilik haline ulaşmaları için var olan kaynakları ve sınırları geliştirebilme ve genişletebilme kapasitesi ile bu kaynakların yaratıcı şekilde kullanılması potansiyeli kendini aşmayı tanımlamaktadır. Filmin başkahramanı olan Bethany'nin de tanımlamaya uyan biçimde elindeki kaynakları yaratıcı biçimde kullandığı, yapabildiklerinin/sınırlarının farkında olduğu ve performansını en üst düzeyde kullandığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin temel insani değerleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada öz aşkınlık kavramı, universalizm(evrenselcilik) ve iyiliksever olma, başkalarının mutluluğunu önemseme ile ilişkilendirilmiş, yaşam doyumunu ve değişime açık olma ile öz aşkınlık arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur (Öztürk ve Ünal, 2019). Bethany de iyilikseverliği ile tanınan ve bunun yaşam doyumuna olumlu etkileri gözlenen bir karakterdir; bu bağlamda karakterin

literatürle uyumlu biçimde öz aşkınlığa götüren temel insani değerlere sahip olduğu söylenebilir. Kişinin var olan potansiyelinin üstüne çıkması olarak da ele alınan öz aşkınlık kavramının anlamlandırılmasında Bethany karakterinin kişilik özelliklerinin somut öğeler barındırdığı düşünülmektedir.

İyilik hali kavramı kişinin kendi bütünlük ve sağlık algısına uygun olarak kendini bütün ve sağlıklı hissetmesi olarak tanımlanmaktadır (Reed, 2008). Sağlığın geliştirilmesiyle ilgili olduğu düşünülen iyilik haline yeterli ve dengeli beslenme, fiziksel aktivite, stres yönetimi, spirüüel olarak büyümeyi sağlayıcı uğraşlar gibi çeşitli davranışların katkı sağladığı belirtilmektedir (Owen ve Çelik, 2018). Filmde kaza sonrası kolunu kaybeden Bethany'nin hayatının anlamı olarak atfettiği sörfle devam ettiği, muhabirlerle yaptığı röportajda tek kolla da kendini sağlıklı ve yeterli hissettiğini ifade ettiği görülmektedir. İnsanlar yaşadığı süreç boyunca türlü olaylarla karşılaşmak ve bunlarla mücadele etmek zorunda kalabilir; yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen olabildiğince sağlıklı ve bütün hissedebilmek ise iyilik halinin koşuludur. Yaşamdaki belirsizliklere ve olumsuzluklara uyum sağlayabilme yeteneği olarak da tanımlanabilecek psikolojik sağlamlık ise iyilik halinin önemli yordayıcılarından biridir (Korkut-Owen, Demirbaş ve Doğan, 2017). Bethany karakteri de psikolojik sağlamlığının yüksekliği ile ciddi kayıplar sonrasında da iyilik haline ulaşabileceğini göstermektedir. Filmde annesi ile olan diyalogunda kendi bütünlük ve sağlık algısına uygun olarak sörf yapmayı başardığını, dolayısıyla bu şekilde de sağlıklı ve iyi olduğunu vurguladığı görülmektedir. Reed (2010)'e göre iyilik hali, bireyin varoluşsal yargısını içerir ve kişinin tarihinden, kültüründen, değerlerinden, ailesinden ve diğer önemli ilişkilerinden ve biyofiziksel faktörlerden etkilenir. Bethany

kişilik olarak yardımsever, hümanist ve optimisttir; ayrıca, inançlı bir ailede büyümüştür. Kendi olumlu öznel yargısı, yaşadığı çevre ve ailesi de Bethany'nin iyilik halini korumasına ve sürdürmesine önemli katkı sağlamıştır.

Yapılan literatür taramasında Öz Aşkılık kuramının film analizi çerçevesinde incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır ancak, Dalgalara Karşı filminin konu olduğu araştırmalar bulunmaktadır. Filmi bireysel psikolojik yaklaşım temelinde inceleyen Rahmatin vd. (2013), yönetmen Sean McNamara'nın hedefinin Bethany'nin iyimserliğini vurgulayarak olağandışı koşullarda umut etmenin mümkün olduğu, insanın inandığı takdirde çokça deneyerek imkânsız görüneni başarabileceğini sunmak istediği çıkarımını yapmıştır. Bir başka çalışmada ise film, senaryoda yer alan sörf teknik terimleri açısından incelenmiştir (Indiani, 2015). Bu bağlamda, sınırlılıklarına rağmen hemşirelik açısından önemli öğeler barındıran bu filmin alana özgü olarak ilk kez incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇLARIN UYGULAMADA KULLANIMI

Sonuç olarak, hayatta türlü zorlukla karşılaşan insanoğlunun güçlenerek hayatına devam edebilme potansiyeli bulunmaktadır. Bu potansiyelin ortaya çıkarılmasında, bireylerin zorlu deneyimlerine şahit olan ve onlara bakım veren hemşirelerin rolü büyüktür. Hemşirelerin, öz aşkılık deneyiminin sağlanması noktasında bireyleri nasıl destekleyebileceklerini bilmeleri önem arz etmektedir. Pamela Reed'in Öz Aşkılık kuramının hemşirelere ve hemşirelik öğrencilerine hastalarına bakım verirken yol gösterici, eğitici bir rehber olabileceği düşünülmektedir. Bu kuramın somutlaştırılmasına örnek olarak düşünülen Dalgalara Karşı filminin de öz aşkılığ kavramak ve bu bakış açısıyla hastalarına bakım vermek isteyen hemşire ve hemşirelik öğrencileri için bir ilham kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Filmde

kuramın temel kavramları olan incinebilirlik, öz aşkılık ve iyilik hali kavramlarına ilişkin yeterli sayıda örnek sahne bulunmaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın nihai amacı kapsamında, Dalgalara Karşı filminin Öz Aşkılık kuramının daha iyi özümsemesini sağlayacak görsel ve somut bir öğrenme materyali olarak değerlendirilebileceği, bu bağlamda kuramın temel kavramları çerçevesinde yapılmış olan bu analiz makalesinin de film sonrası tartışmaya ışık tutacak bir yol haritası olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir. Eğiticilerin filmi ve makaleyi öğrenme materyali olarak tercih etmesi durumunda, film sonrası tartışmanın derinleştirilebilmesi için öğrencilerde kuramsal alt yapıyı sağlamaları önerilebilir.

Bilgilendirme

Araştırmada, finansal destek alınmamıştır. Bu araştırmada, gerçek, potansiyel veya algılanan çıkar çatışması bulunmamaktadır. Fikir: MAAK, Tasarım: FA, MAAK, Gözetim: MAAK, Araç-Gereç: FA, MAAK, Veri Toplama ve İşleme: FA, MAAK, Analiz ve Yorumlama: FA, MAAK, Literatür Tarama: FA, Yazma: FA, Eleştirel İnceleme: MAAK. Araştırma, bir dokümanın (filmin) analizini içerdiğinden etik kurul izni gerektirmemektedir.

KAYNAKLAR

- Aleksandrova-Yankulovska, S. (2016). An innovative approach to teaching bioethics in management of healthcare. *Nursing ethics*, 23(2), 167-175.
- Ateş, M. A., Saltalı, N. D. D., & Asit, G. (2021). Pisi çizgi filminin içerdiği değerler açısından incelenmesi. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 506-522.
- Coward DD. Self-transcendence theory. In Alligood MR, Nursing Theorist and Their Work. 8.Edition. Missouri: Elsevier Mosby; 2014:574-592.
- Ellermann, C. R., & Reed, P. G. (2001). Self-transcendence and depression in middle-age adults. *Western Journal of Nursing Research*, 23(7),

698-713.

Indiani, N. P. Y. (2015). The Semantic Analysis Of Technical Terms Used In Surfing.

Karakuş, N. (2016). Maysa ve bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel öğeler açısından incelenmesi/ The evaluation of the cartoon named maysa and bulut in terms of cultural elements. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34).

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.

Kim, S. S., Hayward, R. D., & Reed, P. G. (2014). Self-transcendence, spiritual perspective, and sense of purpose in family caregiving relationships: a mediated model of depression symptoms in Korean older adults. *Aging & Mental Health*, 18(7), 905-913.

Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.

Koç, Z., Keskin Kızıltepe, S., Çınarlı, T., & Şener, A. (2017). Hemşirelik uygulamalarında, araştırmalarında, yönetiminde ve eğitiminde kuramların kullanımı. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD)*, 14(1), 62-72.

Korkut-Owen, F., Demirbaş-Çelik, N., & Doğan, T. (2017). Üniversite Öğrencilerinde İyilik Halinin Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlamlık. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(64-Ek Sayı), 1461-1479.

Koyuncu, M. S., Şata, M., & Karakaya, İ. (2018). Eğitimde ölçme ve değerlendirme kongrelerinde sunulan bildirilerin doküman analizi yöntemi ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(2), 216-238.

Kublay, Y., & Hallaç, S. (2022). Pamela G. Reed'in Öz Aşkınlık Kuramı Analiz ve Değerlendirmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(3), 402-412.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve*

uygulama için bir rehber. Nobel.

Ocakçı AF. (2013). Hemşirelik kavram, kuram ve model örnekleri. İstanbul Tıp Kitabevi.

Owen, F. K., & Çelik, N. D. (2018). Yaşam boyu sağlıklı yaşam ve iyilik hali. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(4), 440-453.

Öztürk, M., & Ünal, V., (2019). Temel insani değerler ile yaşam doyumu arasındaki ilişki: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 36(1), 61-74.

Pena-Gayo, A., González-Chordá, V. M., Cervera-Gasch, Á., & Mena-Tudela, D. (2018). Cross-cultural adaptation and validation of Pamela Reed's Self-Transcendence Scale for the Spanish context. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 26.

Rahmatin, P. N., Candraningrum, P. D., & Nugroho, H. A. (2013). *Diffability and hope reflected in sean mcnamara's soul surfer movie (2011): an individual psychological approach* (Doctoral dissertation, Universitas Muhammadiyah Surakarta).

Reed, P. G. (2010). Pamela Reed's theory of self-transcendence. *Nursing theories and nursing practice*, 4, 417-427.

Reed, P. G. (2008). Theory of self-transcendence. *Middle range theory for nursing*, 3, 105-129..

Reed PG. Pamela G. Reed's theory of self-transcendence. In Smith MCP, Marilyn E, Nursing Theories and Nursing Practice. 4. Edition. Philadelphia: F. A. Davis Company; 2015:411-460.

Runquist, J. J., & Reed, P. G. (2007). Self-transcendence and well-being in homeless adults. *Journal of Holistic Nursing*, 25(1), 5-13.

Sak, R. , Sak-Şahin, İ. T. , Şendil, Ç. Ö., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.

Taşkın, Ö. (2006). Fen bilgisi eğitiminde özel öğretim yöntemleri. *Samsun, Türkiye: Deniz Kültür..*

Terzioğlu, C., Eskiuyurt, R., & Özkan, B. (2017). Psikiyatri Hemşireliği Eğitiminde Sinema Filmi İzletilmesi Yöntemi İle Öğrencilerin Bakım Uygulamalarındaki Farkındalıklarının Araştırılması. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(3), 149-161.

Wegner, H., & Lawton, B. (1978). Materials Review. *IALLT Journal of Language Learning Technologies*, 12(3-4), 46-49.

Wu, H. L., & Volker, D. L. (2009). The use of theory in qualitative approaches to research: application in end-of-life studies. *Journal of advanced nursing*, 65(12), 2719-2732.

Yakar, H. (2013). Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: Tarihsel bir değerlendirme. *HAYEF Journal of Education*, 10(1), 21-36.